

УДК 159.9

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ПСИХОЛОГІВ

Мась Н.М.

Військовий інститут

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Проаналізовано теоретичні та практичні напрацювання з питань психології розвитку творчих здібностей. Визначено необхідність розвитку творчих здібностей майбутніх військових психологів. Обґрунтовано застосування методу кейсів як інноваційного методу навчання. Наведено приклади кейсів.

Ключові слова: творчість, творчі здібності, розвиток творчих здібностей, методи розвитку творчого мислення, метод кейсів.

Постановка проблеми. З початком військової агресії на території України, зросли вимоги до військових психологів щодо психологічної допомоги військовослужбовцям Збройних сил України на всіх етапах бойової діяльності. Військові психологи активно залучені до психологічного супроводу процесу підготовки особового складу у навчальних центрах, у заходах підтримки бойової готовності особового складу до виконання завдань за призначенням в районах проведення бойових дій, у роботі з профілактики бойових психічних травм. З метою підвищення ефективності надання своєчасної психологічної допомоги військові психологи працюють з особовим складом ЗСУ в місцях ротаций та відновлення боєздатності, в тому числі і на сході країни. А після виконання завдань в районі проведення бойових дій фахівці підключаються до психологічної реабілітації учасників АТО та членів їх сімей.

Завдання, що стоять перед військовими психологами спонукають їх постійно підвищувати свій кваліфікаційний рівень щодо психологічної роботи із учасниками бойових дій та шукати нових нестандартних рішень при проведенні заходів психологічної роботи. У зв'язку із зазначеними аспектами виникає необхідність внести відповідні зміни і у програми підготовки військових психологів у ВВНЗ. З урахуванням особливостей сучасної військової служби необхідно приділяти значну увагу розвитку творчих здібностей майбутніх військових психологів у процесі професійної підготовки.

Саме це обумовлює виникнення питання докорінної зміни системи підготовки майбутніх військових психологів. На наш погляд, нова система підготовки військових психологів повинна враховувати вимоги сьогодення та формувати у курсантів уміння швидко і чітко діяти у ситуаціях що виникають, а також передбачати їх ефективне розв'язання у майбутньому. Водночас для вирішення саме цих складних завдань майбутні психологи будуть залучатися для надання відповідної допомоги різним верствам населення та своєчасно попереджати прогнозовані відхилення у психосоціальному розвитку осіб різних за статтю і віком.

Сьогодні ми спостерігаємо зростання вимог щодо підготовленості до фахового практикування в нових соціальних умовах та спроможності до професійного креативного вчинення військових психологів. Це обумовлює включення в їх систему підготовки широкого кола інноваційних

форм, методів і засобів розвитку їх професійних творчих здібностей для можливості реалізації їх креативного потенціалу як у навчанні, так і подальшій професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення результатів наукових досліджень стосовно розвитку творчих здібностей майбутніх психологів дозволяє стверджувати, що зацікавленість цією проблемою досить велика. Так, А.М. Матюшкіна, Я.А. Пономарьова, І.Н. Семенова розглядають творчість як основу і механізм розвитку психіки. Такі науковці як Д.Б. Богоявленська, Л.П. Журавльов, З.С. Карпенко, С.М. Потапчук, В.В. Рибалка, В.А. Роменець, О.Д. Сафін, Е.П. Торранс, В.М. Ямницький вивчають особливості розвитку та становлення творчої особистості. Особливу увагу приділяють розвитку інноваційних моделей проблемного та проблемно-діалогічного навчання при підготовці фахівців такі дослідники як: А.В. Брушлинський, Л.К. Велитченко, І.О. Ільницька, І.Я. Лернер, П.І. Підкасітий. Проблеми модульно-розв'язального навчання досліджували: Т.В. Дегтяренко, Ю.Б. Максименко, А.В. Массанов, В.Г. Панок, Е.О. Помиткін, В.В. Плохих, В.В. Рибалка, А.В. Сергеева, Л.А. Снігур, М.І. Томчук, А.В. Фурман, В.М. Чернобровкін, Н.Ф. Шевченко та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте в працях згаданих нами вчених недостатньо розкриті питання специфіки, закономірностей та організації інноваційно-пошукової діяльності саме військових психологів, зокрема розвитку в них професійних творчих здібностей.

Мета статті полягає у визначенні шляхів покращення якості професійної підготовки майбутніх військових психологів шляхом актуалізації та розвитку їх творчого потенціалу та підвищення вчинкової активності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Творчий розвиток особистості майбутнього військового психолога вочевидь не може здійснюватися без фундаментальних теоретичних знань психології та високого рівня сформованості умінь і навичок у сфері психопрофілактики, психологічного консультування, психодіагностики, психокорекції, роботи з особистісного, інтелектуального, морального, фізичного розвитку дітей та дорослих. Власне володіння ним різними методами, формами, техніками і технологіями розвитку творчості закладає підвалини професійної креативності як компетентності (елементами

якої є знання, уміння, навички, професійна інтуїція, досвід тощо), психологічної культури та таких професійно важливих якостей як: самоактуалізація, інтернальність, адекватна самооцінка, інтелектуальність, оригінальність. Саме творче мислення майбутнього військового психолога дозволить йому швидко й конструктивно орієнтуватися у складних професійних ситуаціях, сприятиме удосконаленню сутнісної організації особистості, а також сприятимуть систематизації оцінок та критеріїв, необхідних для аналізу процесу, змісту та результатів майбутньої професійної діяльності [4, с. 29–33].

Тому закономірно, що під час навчання, творча особистість майбутнього військового психолога характеризується особливими змінами у його свідомості, які базуються на особистісних знаннях, вироблених уміннях і навичках та набутому життєвому досвіді. На успішність майбутньої професійної діяльності впливають творча активність і самостійність особи, її інтелектуальний розвиток та рівень креативності у поєднанні, звичайно, з її фізичним розвитком і психічним здоров'ям.

Зазначимо, що концепція креативності як універсальної пізнавальної творчої здібності, набула популярності після опублікування праць Дж. Гілфорда [9]. Розкриваючи особливості креативності останній вказував на принципіву відмінність між двома типами мисленневих операцій: *конвергенції* і *дивергенції*.

Так, на думку вченого, *конвергентне мислення* проявляється в умовах пошуку єдиного вірного рішення задачі на основі значної кількості умов. Очевидно, що тут має місце ототожнення здатності до конвергентного мислення з тестовим інтелектом, тобто інтелектом, який вимірюється високошвидкісними тестами IQ. На противагу конвергентному мисленню *дивергентне мислення* характеризується тим, що процес мислення актуалізується та здійснюється у різних напрямках, що забезпечує варіативність шляхів розв'язання проблеми та призводить до несподіваних висновків і результатів.

Саме операцію дивергенції Дж. Гілфорд вважав основою креативності як загальної творчої здібності. У зв'язку з чим він визначив чотири основні *параметри креативності*: *оригінальність* – здатність продукувати віддалені асоціації, незвичні відповіді; *семантична гнучкість* – спроможність обґрунтовувати функцію об'єкта і запропонувати його нове використання; *образна адаптивна гнучкість* – уміння змінити форму стимулу таким чином, щоб побачити в ньому нові ознаки і можливості для використання; *семантична спонтанна гнучкість* – здатність продукувати різноманітні ідеї в нерегламентованій ситуації.

Працюючи над розвитком своєї концепції Дж. Гілфорд описав ще *шість параметрів креативності*. Це такі як: *здатність* до знаходження і побудови проблеми; *здатність* до генерування великої кількості ідей; *здатність* до продукування різноманітних ідей (гнучкість); *здатність* відповідати на подразники нестандартно (оригінальність); *здатність* вдосконалювати об'єкт, додаючи деталі; *здатність* розв'язувати проблеми, тобто спроможність до аналізу і синтезу [9].

Зауважимо, що численні дослідження свідчать про те, що майбутній психолог набуває професій-

ної компетентності тоді, коли починає бачити світ очима психолога, коли починає усвідомлювати умови своєї майбутньої професійної діяльності, коли починає занурюється у психологічну проблематику та починає формувати власний досвід вирішення психологічних проблем і завдань. Про становлення майбутнього військового психолога як професіонала свідчить процес розгортання спектру суб'єктних позицій, які охоплюють повноту відповідального й ініціативного ставлення до і до навчально-професійної діяльності, і до особистісного прийняття вимог професійної діяльності, і орієнтацію на максимальне розкриття власного потенціалу та сприяння актуалізації інших людей [3, с. 20].

У професійній діяльності військового психолога часто виникають ситуації які потребують від нього творчого креативного підходу, що в свою чергу спонукає його до розвитку творчих здібностей, становлення яких ґрунтується на: *професійному* вибіркового ставленні до навколишнього середовища, *осмисленні* та усвідомленні проблемної ситуації, *виділенні* головної проблеми і постановки проблеми в заданих параметрах, *пошуку* підходів до вирішення проблеми, *вборі* стратегії рішення, *розробці* ідеальної моделі реалізації стратегій, *логічному* обґрунтуванні прийнятої ідеальної моделі вирішення проблеми шляхом реалізації творчої моделі на практиці. Саме це обумовлює необхідність застосування в процесі підготовки майбутніх військових психологів таких *інноваційних підходів* як: демонстраційне вирішення проблем викладачем; самостійна проблемно-пошукова діяльність майбутніх військових психологів; спільна пошукова і наукова робота [7].

Зазначені нами інноваційні підходи в організації професійної підготовки майбутніх військових психологів сприяють *творчому розвитку особистості майбутнього військового психолога*, здатного створити оригінальні, неповторні продукти, виявити нові факти і закономірності, а також застосувати нові методи реалізації психологічної діяльності; є *стимулом розвитку творчого потенціалу майбутніх військових психологів*, що забезпечує прийняття ними нетипових рішень, розвивають впевненість у власних силах і діях, формують активну життєву позицію, сприяють конкретизації творчих зусиль для вирішення різноманітних проблемних ситуацій; є *фактором розвитку творчих здібностей* як стійкої властивості особистості майбутнього військового психолога, що забезпечує його здатність до творчої діяльності; є *передумовою ефективності навчально-продуктивної діяльності*, у процесі якої у майбутніх військових психологів розвиваються такі показники креативної особистості, як новизна, продуктивність і гнучкість мислення, оригінальність думки, творче ставлення до навколишньої дійсності.

Окреслені нами теоретичні підходи у формуванні творчих здібностей у майбутніх військових психологів знайшли свою реалізацію у запровадженні Військовим інститутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка програми «Формування професійної компетентності у майбутніх військових психологів». Елементом останньої став *комплекс вправ*

спрямованих на розвиток креативних умінь. Науково-педагогічний склад кафедри військової психології, на базі якої здійснюється підготовка військових психологів, поклали в основу цієї програми концепцію творчого мислення Едварда де Боно, який виокремлював такі види мислення: логічне і творче (креативне), з його особливим різновидом – «латеральним мисленням».

Зазначимо, що під латеральним мисленням науковець розумів специфічний процес обробки інформації, який спрямований на зміну існуючої стереотипної моделі сприйняття навколишньої дійсності, створення нових альтернативних підходів до вирішення певної проблеми.

На думку де Боно, важливим механізмом латерального мислення є *інсайт*, який може бути штучно створений завдяки опорі на досвід і поєднання ідей, що не мають між собою спільності і належать до різних сфер. Латеральне мислення тісно пов'язане із творчістю (креативністю), воно має багато спільного з ним: вивільнення від стереотипів та створення нових, оригінальних ідей. Проте творчість включає в себе ще цілий набір таких понять, як артистизм, талант, емоційна чутливість, натхнення тощо і є, на відміну від латерального мислення, описом результату. Для творчого мислення важливим є результат, його новизна й оригінальність, тоді як для латерального мислення має значення процес роботи з наявною інформацією, ефективність результату. Едвард де Боно підкреслював, що латеральне мислення доступне кожному, хто прагне генерувати нові ідеї.

Творчий доробок де Боно включає в себе *методи та прийоми розвитку творчого мислення*, з якими курсанти знайомляться під час практичних занять з військової психології. Розглянемо деякі з них. Так, перший метод «Плюс, мінус, цікаво» визначає, що цікавими можуть бути ті аспекти ситуації, які по-перше, не є позитивними або негативними, а є просто цікавими, по-друге, це ті аспекти, які можна розвинути і які можуть привести до створення нової ідеї. Метою методу є позачергове виявлення позитивних, негативних та цікавих моментів при аналізі та вирішенні проблеми [1].

Наступним методом, який опановують майбутні військові психологи – «Розгляд усіх факторів». Основний зміст якого полягає у створенні списку усіх факторів, які необхідно враховувати при вирішенні проблеми, їх розгляд та аналіз. Відомо, що вирішуючи проблему, як правило, кожен враховує (свідомо чи несвідомо) лише свої інтереси, що в свою чергу, може призвести до непорозумінь і конфліктів. Щоб навчитися краще розуміти іншу людину і ефективно розв'язувати проблеми, знаходити новий вихід із ситуації, де Боно запропонував такий прийом «Погляд інших людей». Під час застосування останнього вчений рекомендував при аналізі проблеми скласти список осіб, яких торкається дана проблема та по черзі стати на їх місце, тобто уявити їх погляди, думки, подивитись на проблему з точки зору свого опонента і спробувати зрозуміти його. При цьому, вважав вчений, дуже важливо враховувати реальні погляди людей, а не ті, які, на нашу думку, їм варто мати або яких ми самі дотримуємося.

Загальновідомий той факт, що при вирішенні будь-якої проблеми, слід враховувати наслідки такого рішення або дії. Для формування такої навички де Боно запропонував вправу «Наслідки і результати», метою якої став розгляд всіх наслідків дій або рішення, з використанням шкали часу. Така шкала характеризується чотирма «уявними позначками»: *негайні* наслідки (негайні результати дії), *короткострокові* наслідки (те, що відбувається відразу за негайними наслідками), *середньострокові* наслідки (те, що відбувається, коли проблема буде вже вирішена) і *довгострокові* наслідки (те, що трапиться набагато пізніше). Такі часові рамки довільні і можуть змінюватися незалежно від проблеми.

Необхідно відзначити, що часто здається, що знайдений оптимальний варіант рішення, але насправді це не завжди так. Генеруючи альтернативи, завжди можна знайти більш кращий варіант вирішення проблеми. Для зручності створення альтернатив де Боно запропонував метод «Альтернативи, можливості, вибір». За допомогою цього методу майбутні психологи зможуть генерувати альтернативні способи та шляхи вирішення проблеми. Цей метод можна використовувати на різних етапах: при визначенні проблеми і при вирішенні проблеми. Альтернативи, на думку де Боно, можуть бути різноманітні роду: альтернативи сприйняття, альтернативи дії, підходу, пояснення.

Відомо, що Едвард де Боно вважав, що людина швидше досягне мети, якщо мета буде чітко сформульована. Тому для ефективної постановки мети він розробив наступний метод «Цілі, напрямки, задачі», призначений для точного визначення, формулювання і вибору мети, якої людина хоче досягти. Велике практичне значення в підготовці військових психологів має «Метод випадкової стимуляції». Саме випадкова стимуляція, на думку де Боно, забезпечується випадковим предметом, словом, людиною тощо. Випадковий стимул викликає асоціації, які входять в контакт із асоціаціями самої «проблеми» і дозволяє вирішити проблему, створити щось нове.

Ефективним на нашу думку, є метод розвитку творчого мислення «Шість капелюхів». Едвард де Боно підкреслює, що коли людина над чимось розмірковує, вона намагається обґрунтувати свою точку зору, у процес втручаються емоції, людина намагається висунути нову ідею – і все це одночасно. Метод «Шість капелюхів» – це методика, яка пропонує виконати одну розумову дію у певний відрізок часу. Людина «надягаючи» на себе по одному капелюху, не намагається виконати все одразу, вона вчиться у певний відрізок часу виконувати одну дію. Всього є шість капелюхів мислення, кожен з яких символізує певний тип мислення: *білий капелюх* відповідає лише за збір об'єктивних фактів, об'єктивної інформації; *червоний капелюх* – за прояв емоцій, почуттів, інтуїції; *жовтий капелюх* – за пошук позитивних сторін, переваг; *чорний капелюх* – за пошук негативних сторін, недоліків; *зелений капелюх* – за творчий пошук, генерування нових ідей, альтернативних підходів; *синій капелюх* – за аналіз усього розумового процесу (це рефлексія мислення), планування, визначення мети та висновки. Всі описані нами методи розширюють сферу сприйняття

людиною проблеми, сприяють відходу від старих стереотипних поглядів, формуванню вмій і навичок генерування нових ідей [1].

Зазначимо, зміст програми «Формування професійної компетентності у майбутніх військових психологів», реалізується за допомогою сучасних інноваційних методів навчання, серед яких найбільш популярний метод кейсів (CaseStudy).

Як відомо, цей метод був започаткований на початку ХХ століття в Гарвардській Школі Бізнесу. Остання відома своїм унікальним педагогічним досвідом. Так, у період з 1909 по 1919 рік під час навчання, учнів цієї Школи просили викласти конкретну ситуацію чи проблему, а потім проаналізувати її та дати відповідні рекомендації. У 1920 р. декан Дін Донхмен видав друком збірку завдань-кейсів, що сприяло переходу усієї системи навчання менеджменту в Гарвардській Школі на методику Case Studies [6].

CaseStudy, або аналіз конкретних навчальних ситуацій – метод навчання, призначений для вдосконалення навичок і отримання досвіду в наступних сферах: виявлення, відбір і вирішення проблем; робота з інформацією – осмислення значення деталей, описаних в ситуації; аналіз і синтез інформації і аргументів; робота з припущеннями і висновками; оцінка альтернатив; ухвалення рішень; слухання і розуміння інших людей – навички групової роботи [5].

Зауважимо, що в основу методу кейсів покладені концепції розвитку розумових здібностей. Суть даного методу навчання полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень майбутніми військовими психологами при викладанні навчальної дисципліни «Військова психологія».

Цінність методу кейсів полягає в тому, що він одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми. Кейс також вдало суміщає навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що безумовно є діяльним і ефективним в реалізації сучасних завдань системи військової освіти [8].

До переваг методу кейсів можна віднести: використання принципів проблемного навчання, тобто формування навичок вирішення реальних проблем; можливість роботи групи на єдиному проблемному полі, при цьому процес вивчення, по суті, імітує механізм ухвалення рішення в житті. Метод кейсів більше відповідає життєвій ситуації, ніж заучування термінів з подальшим їх переказом, оскільки вимагає не тільки знання і розуміння термінів, але і уміння оперувати ними, вибудувати логічні схеми вирішення проблеми, аргументувати свою думку. Даний метод сприяє формуванню навичок роботи в команді, набуттю навичок презентації та проведення прес-конференції; уміння формулювати питання, аргументувати відповідь, сприяє розвитку творчих здібностей майбутніх військових психологів [2].

На нашу думку, застосування методу кейсів буде ефективним на заняттях, які спрямовані на розвиток креативних умій, в межах програми «Формування професійної компетентності у майбутніх військових психологів». За планом, на першому етапі, з майбутніми психологами проводять теоретичне заняття на тему: «Творчість. Творче мислення.» в ході якого курсантів знайомлять з концепцією творчого мислення Едварда де Боно. Другим етапом реалізації даної програми є організація та проведення циклу практичних занять «Аналіз ситуації» під час якого відпрацьовуються кейси. Наведемо декілька прикладів.

Кейс 1. «Перевтілення» – під час якого курсанти намагалися перевтілитися в інший об'єкт матеріального світу, тварину чи рослину, а потім за допомогою пантоміми передати учасникам свій образ. При цьому аналізувалося, чому саме такий образ обрав учасник і які рухи найбільш інформативні.

Кейс 2. «Математик» – під час виконання вправи учасники аналізують свої сильні та слабкі сторони і намагаються скласти формулу своєї особистості. Розвивається логічне мислення та навички самоаналізу.

Кейс 3. «Три рухи» – метою вправи є розвиток логічного мислення і дій в ігровій ситуації, розширення меж креативності, зняття страху перед невідомим, перед поставленою проблемою, а також відбувалося спонукання курсантів до активного прояву якостей творчої особистості: гнучкості мислення, винахідливості, уяву здібності до лицедійства.

Кейс 4. «На творчій хвилі» – під час виконання вправи в групі виконувалася серія індивідуальних і колективних завдань, з метою розвитку здібностей до поєднання протилежних ідей із різних галузей досвіду з використанням отриманих асоціацій для вирішення творчих завдань.

Програма підготовки майбутніх військових психологів передбачає організацію та проведення з курсантами четвертого курсу військової практики впродовж чотирьох тижнів. Метою цієї практики полягала у педагогічному моніторингу процесу формування професійної компетентності майбутніх військових психологів. Керівник практики здійснював контроль за реалізацією творчих здібностей курсантів-практикантів під час здійснення ними психологічної підтримки тих військовослужбовців, які її потребували. Саме опановані курсантами в стінах ВВНЗ методи де Боно застосовували на практиці.

Висновки та пропозиції. Аналіз наукової психолого-педагогічної літератури дозволяє констатувати, що під час формування та розвитку творчих здібностей майбутніх військових психологів доцільно застосовувати метод кейсів під час яких відпрацьовуються методи запропоновані британським психологом Едвардом де Боно. Подальших наукових розвідок потребують особливості застосування методів де Боно під час організації занять з дисциплін загально-військового циклу.

Список літератури:

1. Боно Э. де Гениально! Инструменты решения креативных задач / Эдвард де Боно; пер. с англ. [Д. Онацкая] – М.: Альпина Паблшер, 2015. – 349 с.
2. Долгоруков А. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения [Электронный ресурс] / Долгоруков А. Режим доступа: http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600
3. Карпенко З.С. Аксіопсихологія особистості студента // Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців: М-ли Всеукр. Наук.-практ. конф. (Хмельницький, 24-25 квітня 2014 р.). – Хмельницький: ХНУ, 2014. – С. 18-20.
4. Матюшкин А.М. Концепция творческой одаренности / А.М. Матюшкин // Вопросы психологии. – 1989. – № 6. – С. 29-33.
5. Психологія і педагогіка. Проведення індивідуального заняття за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій (casestudy): Навчально-методичний посібник – Львів: ЛІВС УБС НБУ, 2012. – 145 с.
6. Рейнгольд Л.В. За пределами CASE – технологий / Л.Д. Рейнгольд // Компьютер. – 2000. – № 13. – С. 12-14.
7. Фурман А.В. Теорія навчальних проблемних ситуацій: психолого-дидактичний аспект: монографія / А.В. Фурман. – Тернопіль: Астон, 2007. – 164 с.
8. Ягодникова В. Кейс-метод (Casestudy) як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців [Електронний ресурс] / В. Ягодникова – Режим доступа: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25496.doc.htm
9. Guilford J. The nature of human intelligence / J. Guilford. – N.-Y.: McGraw Hill, 1967. – 290 p.

Мась Н.Н.

Военный институт

Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВОЕННЫХ ПСИХОЛОГОВ**Аннотация**

Проанализированы теоретические и практические наработки по вопросам психологии развития творческих способностей. Определена необходимость развития творческих способностей будущих военных психологов. Обосновано применение метода кейсов как инновационного метода обучения. Приведены примеры кейсов.

Ключевые слова: творчество, творческие способности, развитие творческих способностей, методы развития творческого мышления, метод кейсов.

Mas N.N.

Military Institute

of Taras Shevchenko National University of Kyiv

DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MILITARY PSYCHOLOGISTS**Summary**

Theoretical and practical developments on psychology of development of creative abilities are analyzed. The need to develop the creative abilities of future military psychologists is determined. The application of the case method as an innovative method of training is substantiated. Case studies are given.

Keywords: creativity, creative abilities, development of creative abilities, methods of development of creative thinking, method of case studies.